

धनगढीमाई नगरपालिका

स्वास्थ्य वस्तुस्थिति विश्लेषण प्रतिवेदन (Municipal Health Situation Analysis Report)

धनगढीमाई नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

सिरहा, प्रदेश न.-२

नेपाल

२०७६

बिषय सुची

१. परिचय.....	३
१.१ नगरपालिकाको एक झलक.....	३
१.२ वस्तु स्थिति विश्लेषण प्रतिवेदनको उद्देश्य.....	४
१.३ नगरपालिकाको नक्शा	५
२. स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख नीतिगत व्यवस्था तथा योजना.....	६
३. जनसांख्यिक स्थिति.....	१५
३.१ वडा अनुसार जनसंख्याको विवरण	१५
३.२ जातजाति अनुसार जनसंख्याको विवरण	१६
३.३ उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको विवरण	१७
३.४ स्वास्थ्य कार्यक्रम सम्वन्ध लक्षित जनसंख्याको विवरण.....	१९
४. स्वास्थ्य सम्वन्धि सूचकहरु	२०
४.१ स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण	२१
४.२ स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारको विवरण	२५
४.३ न्युनतम सेवा मापदण्ड (MMS) को अवस्था	२७
५. स्वास्थ्य क्षेत्रको मानव संशाधनको अवस्था	२८
६. स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन प्रणाली	३०
६.१ स्वास्थ्य सुचना प्रणालीको अवस्था	३०
६.२ नियमित तथ्यांक मुल्यांकन (RDQA) को अवस्था	३१
७. सेवा प्रवाह तथा उपयोगको अवस्था	३२
७.१ खोप कार्यक्रम	३३
७.२ आमा सुरक्षा तथा परिवार नियोजन कार्यक्रम	३४
७.३ एकिकृत बालस्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रम	३५
७.४ सरुवा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	३७
७.५ ओ.पी.डी. जांचको तथ्यांक.....	३८
७.६ प्रमुख दश रोगको अवस्था	३९
७.७ समावेशी सम्वन्धि तथ्यांक (विशेष उमेर समुह, जनजाति, सामाजिक अवस्था).....	४१
७.८ स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य सूचकहरुको अवस्था (आ.व.२०७५/०७६).....	४२
८. वित्तिय स्रोत, स्वास्थ्य विमा तथा अन्य व्यवस्थापकीय पक्ष.....	४६
८.१ स्वास्थ्य क्षेत्रको वार्षिक वजेट तथा खर्चको अवस्था	४७
८.२ स्वास्थ्य विमा कार्यन्वयनको अवस्था	
८.३ औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापनको स्थिति	४८
८.४ अन्य व्यवस्थापकीय तथा जवाफदेहिता सम्वन्धि व्यस्था	४९

८.५ स्थानीय तहमा कार्यरत विकासका साझेदार संस्थाहरुको विवरण	५०
९. प्रमुख उपलब्धिहरु, समस्या तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरु	५०
९.१ विगत तथा यस आ.व. का प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धिहरु	५०
९.२ विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरु.....	५५
९.३ प्राथमिकताका कार्यक्षेत्रहरु.....	५५
अनुसूचीहरु.....	५६
अनुसुची १. नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मी हरुको नामावली.....	५६
अनुसुची २. नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गत कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका हरुको नामावली....	५९

१. परिचय

१.१ नगरपालिकाको एक झलक

नेपालको सिरहा जिल्ला र साविकका भवानीपुर, हनुमाननगर, फुलकाहाकट्टी, धनगढी, अयोध्यानगर, र विष्णुपुरकट्टी गा.वि.स. हरु समावेश गरि धनगढीमाई नगरपालिका स्थानीय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको नगरपालिका हो | यस नगरपालिकाको पुर्वमा लहान नगरपालिका, पश्चिममा गोलवजार नगरपालिका, उ-तरमा उदयपुर जिल्ला, दक्षिणमा सुखिपुर नगरपालिका र लक्ष्मीपुर पटारि गाउँपालिकाले घेरिएको छ | १५९.५१ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यो नगरपालिकाको सदरमुकाम वडा नं.-९ मुसर्निया मा रहेको छ | एतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, संस्कृतिक, स्तिथिले यो नगरपालिका निकै सम्भावना बोकेको छ | प्राकृतिक स्रोत एवं साधन पर्यटनका दृष्टिले पनि उतिकै सम्भावित छ |

यो वस्तुस्थिति विश्लेषण प्रतिबदन तयार गर्दा निम्न तथ्यांक तथा जानकारीहरु समावेश गरि बनाइएको छ | यी तथ्यांकहरु केन्द्रिय तथ्यांक विभाग राष्ट्रिय जनगणना २०६८, स्वास्थ्य व्यस्थापन सूचना प्रणाली, स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा रजिस्टरहरु, संस्थागत क्षमता विकासको लेखाजोखा, स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गरिएको न्युनतम सेवा मापदण्डको लेखाजोखा तथा नगरपालिकाबाट प्राप्त जानकारी तथा तथ्यांकहरु लाई समावेश गरिएको छ | मुख्य रूपमा यस प्रतिबेदनमा निम्न तथ्यांक तथा जानकारीहरु समावेश गरिएका छन् |

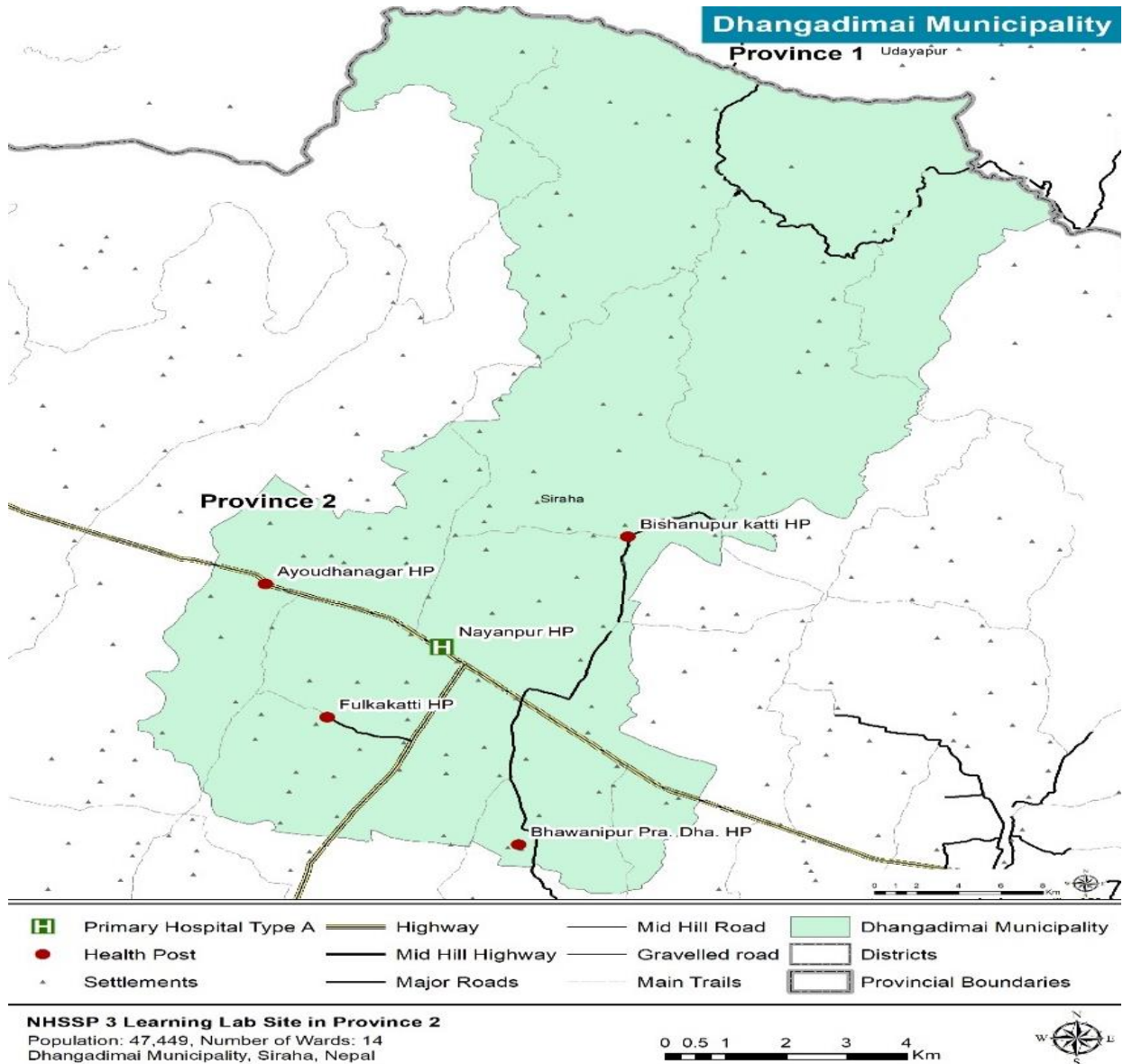
- वडा र जात जाति अनुसार जनसंख्याको विवरण |
- नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा दिने संस्थाहरुको विवरण |
- नगरपालिका अन्तर्गत स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारको विवरण |
- नगरपालिका अन्तर्गत स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको जनशक्ति विवरण |

- नगरपालिका अन्तर्गत स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको सेवाहरूको तिन वर्षको मुख्य मुख्य सूचकहरूको तुलनात्मक स्थिति ।
- नगरपालिका अन्तर्गत स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको न्युनतम सेवा मापदण्डको आधारमा गुणस्तरीय सुधार सम्बन्धि गरिएको स्वयं लेखाजोखाको प्राप्तांक ।
- न्युनतम सेवा मापदण्डको आधारमा गुणस्तरीय सुधार सम्बन्धि गरिएको स्वयं लेखाजोखामा देखिएका मुख्य समस्याहरू ।
- सामाजिक लेखा परिक्षण प्रक्रियामा औल्याइएका मुख्य सवालहरू ।
- नगरपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मीहरूको नामावली विवरण
- नगरपालिकाको नक्सा ।

१.२ वस्तु स्थिति विश्लेषण प्रतिवेदनको उद्देश्य

- नगरपालिकाको जनसाङ्ख्यिक, भौगोलिक, समाजिक तथा स्वास्थ्य अवस्थाको विश्लेषण गरी स्वास्थ्य योजना तयार गर्नको लागि अति आवश्यक सुचनाहरू उपलब्ध गराउनु ।
- नगरपालिका तथा वडाहरूमा रहेका जनसमुदायहरूको विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू बारे पहुँच, गुणस्तरीय सेवाहरूको उपयोगको स्थिति प-ता लगाई पहुँच तथा उपयोग कम भएका जनसमुदायमा सेवाहरूको वृद्धि गर्न र योजना तथा क्रियाकलाप तर्जुमा गर्न ।

१.३ नगरपालिकाको नक्शा

यस नगरपालिकाको पुर्वमा लहान नगरपालिका, पश्चिममा गोलवजार नगरपालिका, उ-तरमा उदयपुर जिल्ला, दक्षिणमा सुखिपुर नगरपालिका र लक्ष्मीपुर पटारि गाउँपालिकाले घेरिएको छ । १७९.५१ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यो नगरपालिकाको सदरमुकाम वडा न.-९ मुसर्निया मा रहेको छ । यस नगरपालिकामा जम्मा चौध (१४) वडाहरु मध्ये हाल वडा न.- क्रमश -१, ३, ५, ७, ९, १२ मा

स्वास्थ्य चौकीहरु र वडा न.-१४ मा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई र वडा न.-१३ मा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र गरि जम्मा आठ वटा वडाहरुमा मात्र स्वास्थ्य संस्थाहरु सञ्चालनमा रहेका छन् ।

२. स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख नीतिगत व्यवस्था तथा योजना

स्थानीय वासिन्दाहरुको आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई सेवा प्रदान गर्ने कार्यमा धनगढिमाई नगरपालिकाको जिम्मेवारी प्रमुख रही आएको र सो को ब्यवस्थापनमा स्पष्ट कानुनी ब्यवस्था गरि कार्यसम्पादन गर्न वाञ्छनीय भएकोले “नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२१ अनुसार सोही संविधानको अनुसूची ८ को सूची नं. ९ र १० का अधिकारहरुलाई कार्यान्वयन गर्न” तथा “स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ वमोजिम धनगढिमाई नगरसभाले धनगढिमाई नगरपालिकाले मिति २०७५-असार-१२ गते नगरपालिकाको स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन तर्जुमा गरेको छ । यसै ऐन अनुसार हाल यस धनगढिमाई नगरपालिकाका स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धित कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुंदै आएका छन् ।

धनगढिमाई नगरपालिकाले प्रत्येक वर्ष नीति तथा कार्यक्रम र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम ल्याई सो कार्यक्रम मार्फत धनगढिमाई नगरपालिकाको समग्र विकास अग्रपंक्तिका साथ अगाडी बढिरहेको छ । २०७६/०७७ को बजेट तथा कार्यक्रमका कार्यक्रम निर्धारित समयमै आएको थियो भने जसमा समग्र क्षेत्रलाई समेटिएको देखिन्छ भने नगरपालिकाको कुल (संघिय, प्रादेशिक र नगरपालिका श्रोत) बजेटको ३.९२ प्रतिशत बजेट स्वास्थ्य क्षेत्रका कार्यक्रमको लागि छुट्याइएको छ ।

आ.व.२०७६/०७७ को स्वास्थ्य नीति तथा कार्यक्रम यस प्रकार रहेका छन्

- स्वास्थ्य सेवामा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दै सबै नागरबासिमा समान पहुँच पुर्याउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- सबै स्वस्थ चौकीहरूमा निःशुल्क औषधीको व्यवस्था गरिएकोमा यसको मात्रालाई क्रमशः बढाउँदै लगिने छ ।
- नगरपालिकाले लिएको No More Home Delivery नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- यसका लागि स्वास्थ्य चौकिमा नियमित स्वास्थ्य जाँच गराउने गर्भवतिका लागि स्वास्थ्य जाँच गराउन आउदा १ क्यारेट अण्डा वा ५०० ग्राम घिउ प्रदान गरिने छ ।
- महिलाहरूमा हुने पाठेघरको मुखको क्यान्सर जाँच गर्नका लागि Pab Test को सेवा उपलब्ध गराइने छ र
- वडा नं ९ स्थित नयनपुर स्वास्थ्य चौकिमा एकसरे, फार्मसि तथा एम. बि.बि.एस. (MBBS Doctor) डक्टरको ब्यवस्था गरि अस्पताल स्तरको सेवा प्रदान गरिने छ ।
- यसै आ.ब भित्रै स्वास्थ्य चौकि नभएका वडा समेत गरि ९ वटा वडाहरूमा सुबिधायुक्त स्वास्थ्य चौकि भवनको निर्माण प्रारम्भ भई आगामी आ.ब बाट सेवा प्रवाहको थालनी गरिने छ ।
- स्वच्छ समाज स्थापना गर्न स्वस्थ बनों सफा रहों, स्वास्थ्य क्षेत्रमा आमूल सुधार गरों भन्ने नारालाई साकार बनाउन सरसफाई सम्बन्धि क्रियाकलापलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ
- नयनपुर स्वास्थ्य चौकिमा २४ घण्टा आकष्मिक सेवा निःशुल्क संचालनका लागि व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारको घोषणा अनुसार सबै जनतामा पु-याउन सचेतना वा जागरणका कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीमा अस्पताल स्थापना र सञ्चालन कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ
- नगर क्षेत्रमा एक एम्बुलेन्सको व्यवस्थाका गरि २४ सै घण्टा संचालन गरिनेछ ।
- “हाम्रो व्यवहार स्वस्थ परिवार” भन्ने नारालाई सफल पार्न आगामी आर्थिक बर्ष भित्र सबै वडाहरूमा स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरि संचालनम ल्याइनेछ ।

- शहिद परिवार, घाइते तथा अपाङ्गता भएका र बिपन्न परिवारलाई बिशेष सहलियत सहितको स्वास्थ्य उपचारको ब्यबस्था मिलाईनेछ ।
- नेपाल रेडक्रस सोसाईटी संगको समन्वयमा नगर क्षेत्रमा एउटा ब्लड बैंक स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।
- महिला, बालबलिका तथा जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य जाँचका लागि स्वास्थ्य शिबिर संञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता बिकासका कार्यक्रम संञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधार सुधार गर्दै प्रबिधि मैत्रि बनाउदै लगिनेछ ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रको सूचना तथ्यांकलाई केन्द्रिय सूचना प्रणाली HMIS मा नियमित प्रविष्टि गराउनका लागि छुटै HMIS Desk स्थापना गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुलाई प्रोत्साहनको लागि कार्यक्षमतामा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्र भित्र भौतिक पूर्वाधार निर्माण गरी प्रयोगशालाको सुविधा सहितको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा दिईनेछ । साथै, सबै स्वास्थ्य चौकीहरुमा क्रमशः बर्थिङ् सेन्टर स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य चौकी र अस्पताललाई बिरामी मैत्री बनाईनेछ ।
- नगरपालिकाको वाडा नं. १० मा रहेको अधुरो प्राकृतिक चिकित्सा भवनलाई आगामी आर्थि बर्ष भित्र पूर्णता दिई सञ्चालन गरिनेछ ।
- जुनसुकै प्रकारका क्यान्सर, मुटुको भल्भफेर्ने, मृगौला खराब भएको बिरामीलाई नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने औषधी उपचार सहयोगका अतिरिक्त नगरबाट यातायात खर्च स्वरुप प्रति बिरामी

रु ५०००। (अक्षरेपी पाच हजार रुपैया) एक पटकका लागि उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- नगर क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका निजी अस्पताल तथा क्लिनिकहरुको नियमन तथा अनुगमनको प्रभावकारी ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- चालु आर्थिक बर्ष भित्रै यस नगरपालिकामा बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- हाल संचालनमा रहेको स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई ब्यापक बनाई सर्वसाधारणको पहुच बढाईनेछ
- अति बिपन्न, अपांग, दृष्टिबिहीन, जेष्ठ नागरिक हरुका लागि ल्यब टेष्ट सेवा निशुल्क उपलब्ध गराईने छ ।

स्वास्थ्य शाखाको ससर्त (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय) वार्षिक कार्यक्रम आ.व. २०७६/०७७		
सि.. .न	ससर्त कार्यक्रमहरु	वजेट रु . हजारमा
१	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम (अर्ध वार्षिक समिक्षा र दिवस मनाउने)	१२
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको लागि औषधिको पूर्वानुमान, परिमाण निर्धारण तथा स्पेशिफिकेसन तयार गर्न	५०
३	औषधि लगायतका सामाग्रीको ढुवानी तथा रिप्याकिङ र वितरण समेत	१००
४	विरामीको लागि ओ.पि.डि.टिकट (कार्वन कपी सहितको) छपाई	१००
५	न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयनका लागि आवश्यक औजार उपकरण तथा स्वास्थ्य समाग्री खरिद, मर्मत तथा व्यवस्थापन	२००
६	आधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको सुनिश्चततका लागि औषधीको आपूर्ति र उपयोग, सम्बन्धि कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मूल्याडकन (अनुगमन मुल्याडकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च)	१००

७	आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा स्वास्थ्य चौकीर प्रा. स्वा. के. र प्राथमिक अस्पतालको न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम	१००
८	औषधिको समुचित प्रयोग प्रवर्धनको लागि साथी समुह शिक्षा कार्यक्रम (Peer group discussion) तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि स्तरीय उपचार पद्धति अभिमुखिकरण तथा समिक्षा कार्यक्रम	१२५
९	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको लागि आवश्यक औषधि खरिद	२०००
१०	बिद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा, आमा समूह तथा स्थानीय तहमा स्वास्थ्यका लागि सामाजिक व्यवहार परिवर्तन प्रवर्धन अभियान	१२५
११	स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक, चौमासिक समिक्षा, सूचना संकलन, गुणस्तर सुधार साथै विधुतिय प्रतिवेदनका लागि इन्टरनेट सेवा समशुल भुक्तानी समेत	१४५
१२	नियमित उपचार पुरा गर्ने बिरामिलाइ यातायात खर्च	४
१३	कुष्ठरोग पत्ता लगाउन चर्मरोग सिविर	२००
१४	विश्व कुष्ठरोग दिवस तथा अपांगता दिवसको उपलक्ष्यमा कार्यक्रम	१५
१५	कुष्ठरोगका बिरामीका परिवार तथा छिमेकिको सम्पर्क परिक्षण	१०
१६	कालाजार माहामारी हुने क्षेत्रमा बिषादि छर्कने खर्च, कालाजार रोगीहरुलाई उपचारका लागि अस्पताल सम्म आउने यातायात खर्च अनुदान (प्रति केस रु १००००, कालाजार विरामीहरुको विभिन्न परिक्षण गर्ने ९प्रति केस रु. ५००० सम्म)	२००
१७	औलो नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन, औलो माहामारी हुने औलो ग्रसीत क्षेत्रको छनौट गरी बिषादि छर्कने (रेस्पोन्सीभ स्प्रेडिङ	२०

	समेत) विश्व औलो नियन्त्रण दिवस मनाउने तथा औलो नियन्त्रणका लागि बहुनिकाय अन्तरक्रिया	
१८	महामारी तथा प्रकोपजन्य रोगहरुको अबस्थामा RRT/CRRT परिचालन गर्ने, चौमाशिक रिभ्यु तथा अभिमुखीकरण गर्ने	६०
१९	मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी महत्वपूर्ण दिवस मनाउने (आत्महत्या रोकथाम दिवस, मानसिक स्वास्थ्य दिवस, अल्जाईमर दिवस) मानसिक स्वास्थ्य समस्याबाट प्रभावित ब्यक्तिका परिवारका सदस्यहरु (स्याहारकर्ताहरु) का लागी क्षमता अभिविधी कार्यक्रम	१९
२०	नसर्ने रोग सम्बन्धि कार्यक्रम ९अभिमुखीकरण, नसर्ने रोग तथा मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम (Hypertension, Diabetes,, COPD, Cancer Day)	७०
२१	रेबिज, सर्पदंश आदिको जनचेतना सम्बन्धि प्रचार प्रसार तथा दिवस मनाउने पशु पंक्षी आदीबाट हुने ईन्फुएन्जा, बर्ड फ्लु, ए यम आर सिष्टिसर्कोसिस, टक्सोप्लाज्मोसिस आदी विभिन्न सरुवारोग सम्बन्धि रोकथाम र सचेतना कार्यक्रम	२०
२२	खोप केन्द्र निर्माण	३८६
२३	नियमित तथा पुर्ण खोप दिगोपना र खोप ढुवानी	४०९
२४	रोटा खोप सुरुवात	२०
२५	दानुरा रुवेला खोप अभियान	७५
२६	पोषण कार्यक्रम (नेपाल सरकार)	५३५

२७	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, ANC, न्यानो झोला, Vitamine KMagnesium Sulphate Calcium Gluconate र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	१७३५
२७	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण	१०
२८	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम	१६०
२९	परिवार योजन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	४८९
३०	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रमका लागि व्यक्ति करार	२६६
३१	परिवार योजन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमका लागि औजाररउपकरण खरिद	२७
३२	कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्यांकन गरि कार्यक्रमको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्ने, स्थलगत अनुशिक्षण गरि स्वास्थ्यकर्मिहरूको क्षमता अभिवृद्धि, क्षयरोगका बिरामीको उपचारको नतिजाको कोहर्ट विश्लेषण तथा कार्यक्रमको चौमासिक समिक्षा	७५
३३	स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका बस्ती तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच कम भएका, कारागार, गुम्बा, स्कुल, बृधाश्रम,उद्योग भएको क्षेत्र, शहरी घनाबस्ती, लगायत अन्य क्षयरोगका जोखिमयुक्त जनसंख्यामा माइक्रोस्कोपिक क्याम्प लगायतका अन्य सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम	४८
३४	उपचार केन्द्रहरूमा आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री दुवानी, कार्यक्रमका लागि आवश्यक स्टेशनरी तथा फर्म फरमेट फोटोकपी, बिरामीको व्यक्तिगत विवरण ई.टि.बि रजिस्टरमा अध्यावधिक, समुदाय परिचालन गरि क्षयरोग विरामी निदानका लागि प्रेषण तथा उपचार, विश्व क्ष	४५

३५	स्थानीय तहका स्वास्थ्य चौकी, प्रा स्वा के र अस्पतालहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको तलव महगी भत्ता स्थानीय भत्ता पोषाक लगायत अन्य प्रशासनीक खर्च समेत	१६७००
जम्मा		२४६५५
स्रोत:- अर्थ मन्त्रालय, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम, आ.व. २०७६/०७७		

स्वास्थ्य शाखाको निशर्त (नगरपालिकावाट विनियोजित) वार्षिक कार्यक्रम आ.व. २०७६/०७७		
सि.. न	निशर्त कार्यक्रमहरु	वजेट रु . हजारमा
१	एम्बुलेन्स सन्चालन तथा मर्मत सम्भार	२५०
२	नयनपुर अस्पतालको लागि चिकित्सक नियुक्ति (करार सेवा)	७२०
३	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२००
४	नयनपुर अस्पतालको लागि थप जनशक्ति व्यस्थापन (करार सेवा)	९२५
५	न्युनतम सेवा मापदण्ड फ्लोअप	५०
७	विभिन्न रोगहरु सम्बन्धि समस्याहरु वारे स्वास्थ्य कर्मीहरुको/क्षमता विकास कार्यक्रम (Onsite coaching, Refreshers/Training)	२००
८	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको वार्षिक समिक्षा	१५०
१०	जनप्रतिनिधि सहितको स्वास्थ्य कर्मीहरुको वार्षिक समिक्षा बैठक	१०
१२	औषधि तथा अन्य समान ढुवानी	५०
१३	किशोरी तथा आमाहरुलाई संस्था वाट निशुल्क स्यान्टेरी प्याड वितरण	७५
१४	नयनपुर अस्पताल सन्चालन तथा व्यस्थापन	७५०
१५	प्रयोगशाला को लागि आवश्यक सामग्री खरिद	१४५०
१६	पोषण सप्ताह तथा स्कुलमा जुकाको औषधि वितरण	२०

१८	वार्थिंग सेन्टरको लागि अपुर औजार उपकरण खरिद	२००
१९	विपन्न नागरिकहरूलाई कडा ८ रोगको मुटु), क्यान्सर, मृगौला, पार्किन्संस,अल्जाइमर्स, हेड इन्जुरी, स्पाइनल इन्जुरी, र सिकलसेल सेल एनिमियाउपचारको लागि नेपाल सरकारले (प्रदान गरेको सहुलियतका अतरिक्त नगरपालिकावाट यातायात खर्च स्वरूप प्रति विरामी रु ५००० एक पटक व्यस्थापन	२००
२०	विभिन्न स्थानहरूमा स्वास्थ्य संदेशमुलक होडिंग बोर्ड	२४०
२२	विभिन्न सेवा तथा रोगहरूको सुचीहरू, स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना, परामर्श तथा संचार को सामग्रीहरूफ्लेक्सहरू निर्माण /, तयारी, छपाई, खरिद तथा व्यस्थापन	५०
२३	विभिन्न विशेषज्ञ सहितको निशुल्क एकिकृत स्वास्थ्य शिविर	५००
२४	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको समानजनक विदाई	६०
२५	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको प्रोत्साहन भता	५४०
२६	रेडियो मार्फत स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना मुलक संदेश प्रसारण	२०
२७	शुभकामना कार्यक्रम मार्फत विपन्न, पछाडी परेका तथा सेवा लिन छुटेका लाइ सेवामा ल्याउन तथा निगरानी गर्न संस्थामा संचार सेवा व्यस्थापन) नाममा मोबाइल र सिम कार्ड तथा रिचार्ज स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापन (	१००
२८	संक्रमण नियन्त्रण र फोहोर मैला सम्बन्धि सामग्रीहरू व्यवस्थापन	१५०
२९	कर्मचारी तथा संस्था लाई उत्प्रेरणा दिने कार्यक्रमहरू पुरस्कार), कार्यक्षमता पहिचान आदि)	५०
३०	No More Home Delivery कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराए वापत पोषिलोको लागि आमालाई आधि KG घ्यु, एक क्यारेक अन्डा र ५ प्याकेट प्याड, वच्चाको लागि झुल सहितको प्याकेज वितरण कार्यक्रम	२००
३२	विविध खर्च	१००
३३	निशुल्क: वितरण गरिने औषधि खरिद	८००
३४	एम्बुलेन्स खरिद	१२००

३५	नयनपुर अस्पतालको लागि ठुला औजार उपकरण खरिद ३००)MA X-ray CR सहित आदि (.....	२१५०
३६	नयनपुर अस्पतालको लागि साना औजार उपकरण खरिद	२००
३७	न्युनतम सेवा मापदण्ड निर्देशिकाअनुसूचीहरु अनुसार औजार, उपकरण, फर्निचर तथा साधनहरुको खरिद तथा व्यस्थापन	८५०
३८	पालिका स्तरीय स्वास्थ्य समितिको त्रैमाशिक नियमित बैठक व्यस्थापन	२०
३९	किशोर किशोरीलाई लक्षित गरि प्रजन्न स्वास्थ्य सम्बन्धि विधालय / समुदाय स्तरीयचेतना मुलक कार्यक्रम तथा स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्धन अभियान कार्यक्रमको लागि	२०
जम्मा		१२५००

स्रोत:-धनगढी नगरपालिका,स्वास्थ्य नीति तथा कार्यक्रम र वार्षिक स्वास्थ्य योजना आ.व.२०७६/०७७

३. जनसांख्यिक स्थिति

३.१ वडा अनुसार जनसंख्याको विवरण

वाड न.	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा घरधुरी संख्या
१	१३८०	१२९३	२६७३	५१२
२	१४९१	१३३३	२८२४	५८०
३	२२०४	२१९७	४४०१	७७५
४	१३४१	१३६५	२७०६	४४२
५	१७८३	१६८९	४३७२	५८५
६	१५०६	१४३१	२९३७	५५४
७	१५६१	१६०४	३१६५	५८३
८	१५३०	१५३४	३०६४	५९३
९	१३७५	१३३०	२७०५	५४६
१०	१७७४	१८३२	३६०६	६२६
११	२२३७	२१०५	४३४२	७७६
१२	२२९७	२२७९	४५७६	८७७
१३	१९०९	१९२६	३८३५	७४०

१४	१६३१	१५१२	३१४३	५६८
जम्मा	२४०१९	२३४३०	४७४४९	८७५७
स्रोत:- केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८				

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस नगरपालिकाको चौधह (१४) वडाहरूको कुल जनसंख्या ४७४४९ रहेको छ कुल जनसंख्या मध्ये महिला २४०१९ र पुरुस २३४३० रहेको छ । वडागत रूपमा हेर्दा वडा न : १२ मा सबैभन्दा धेरै कुल ४५७६ जनसंख्या र सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा न: १ मा कुल २६७३ जना को संख्या मा बसोबास गरेको पाइन्छ ।

३.२ नगरपालिकाको जातजाती अनुसारको विवरण

सि.न.	जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्रि	१२२६	२.५८
२	ब्राह्मण	९६२	२.०३
३	मगर	२३५१	४.९५
४	थारु	३५९२	७.५७
५	तामांग	२४२८	५.१२
६	नेवार	५५२	१.१६
७	मुस्लिम	६८३	१.४४
८	कामि	५११	१.०८
९	यादव	७५०९	१५.८३
१०	राई	५६३	१.१९
११	दमाई/धोली	३१४	०.६६
१२	लिम्बु	१३९	०.२९
१३	ठकुरी	५०५	०.०६
१४	सार्कि	१०८	०.२३
१५	तेलि	२२८५	४.८२
१६	चमार/हरिजन/राम	२७६८	५.८३
१७	कोइरी/कुसवाहा	७०६६	१४.८९
१८	कुर्मी	१८	०.०४

१९	सन्यासी/दसनामी	७८	०.१६
२०	धानुक	६०१	१.२७
२१	मुसहर	३०१७	६.३६
२२	दुशाध/पासवान	७६७	१.६२
२३	सोनार	३४९	०.७४
२४	केवट	४५७	०.९६
२५	ब्राह्मण तेली	१०५	०.२२
२६	कठवानियन	२८१	०.५९
२७	धर्ति/भुजेल	९६	०.२०
२८	मलाह	५३१	१.१२
२९	कलवार	९३	०.२०
३०	कुमाल	२१०	०.४४
३१	हजाम/ठाकुर	५०७	१.०७
३२	राजबंसी	१९	०.०४
३३	सुनुवार	४८	०.१०
३४	सुडी	२९५	०.६२
३५	लोहार	६४	०.१३
३६	तत्मा/तत्वा	४२०	०.८९
३७	खत्वे	१२०७	२.५४
३८	धोबी	२८६	०.६०
३९	माझि	५२१	१.१०
४०	दनुवार	५२७	१.११
४१	हलुवाई	४२४	०.८९
४२	राजपुत	२००	०.४२
४३	काइस्थ	१५९	०.३४
४४	बाँडे	२५९	०.५५
४५	बन्टर/सरदार	३१	०.७७
४६	बरई	६१०	१.२९
४७	गडेरी/भेधार	१३७	०.२९
४८	माली	३०	०.०६

४९	डोम	१०३	०.२२
५०	धुनिया	४२	०.०९
५१	चामलिंग	१२	०.०३
५२	अमात	१२३	०.२६
५३	अन्य	४६	०.१०
५४	तराई अन्य	११६८	२.४६
५५	जातजति नखुलेको	४६	०.१०
जम्मा		४७४४९	१००.००

स्रोत:- केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

माथि तालिकामा उल्लेखित तथ्यांक केन्द्रिय तथ्यांक विभागबाट प्रकाशित राष्ट्रिय गणना २०६८ अनुसार यस नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै १५.८३ प्रतिशत यादव र सबै भन्दा कम ०.०३ प्रतिशत चामलिंग जाति को वसोवास रहेको छ ।

३.३ नगरपालिकाको उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको विवरण

उमेर समुह	महिला	पुरुष	जम्मा
कुल जनसंख्या	२४०१९	२३४३०	४७४४९
०-४ वर्ष	२३२०	२३८१	४७०१
५-९ वर्ष	३०२५	३०७८	६१०३
१०-१४ वर्ष	३१४९	३२१६	६३६५
१५-१९ वर्ष	२३९२	२५६१	४९५३
२०-२४ वर्ष	२०४३	१८५०	३८९३
२५-२९ वर्ष	२०००	१५७१	३५७१
३०-३४ वर्ष	१८०५	१३६८	३१७३
३५-३९ वर्ष	१६२७	१४७५	३१०२
४०-४४ वर्ष	१३२०	१२३९	२५५९
४५-४९ वर्ष	१०४४	११४५	२१८९
५०-५४ वर्ष	८३६	८८७	१७२३

५५-५९ वर्ष	७७९	८०९	१५८८
६०-६४ वर्ष	७२०	७७९	१४९९
६५-६९	४१४	४७७	८८०
७०-७४	२७९	३२९	६०८
७५ भन्दा माथि	२६६	२७६	५४२
स्रोत:- केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८			

माथि तालिकामा उल्लेखित तथ्यांक केन्द्रिय तथ्यांक विभागबाट प्रकाशित राष्ट्रिय गणना २०६८ अनुसार यस नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै १० देखि १४ वर्ष उमेर समुह का ६३६५ जना मध्ये महिला ३१४९ जना र पुरुष २३१६ जना रहेको छ र सबै भन्दा कम उमेर समुह का ७० वर्ष भन्दा माथिका ५४२ मध्ये महिला २६६ जना र पुरुष २७६ जना उमेर समुह अनुसार वसोवास रहेको छ ।

३.४ नगरपालिकाको स्वास्थ्य कार्यक्रम सम्बन्धी लक्षित जनसंख्याको विवरण

लक्षित समुह	महिला	पुरुष	जम्मा
कुल जनसंख्या	NA	NA	५२६७३
१ वर्ष मुनिको बालबालिकाहरूको संख्या	NA	NA	१११८
५ वर्ष मुनिको बालबालिकाहरूको संख्या	NA	NA	४८२१
०-२३ महिना सम्मका बालबालिकाहरूको संख्या	NA	NA	२०४८
अनुमानित जीवित जन्मको संख्या	NA	NA	११५३
अनुमानित गर्भवती महिलाहरूको संख्या	NA		१३६०
१५-४९ वर्ष का विवाहित महिलाहरूको संख्या	NA		११८९७
१०-१९ वर्ष का किशोरकिशोरीहरूको संख्या	NA	NA	१०७९२
स्रोत:-स्वा.तथा जन.मन्त्रालय, स्वा.सेवा विभाग, स्वास्थ्य कार्यक्रमका लक्षित जनसंख्या २०७६/०७७			

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखाबाट यस नगरपालिकाको आ.व. २०७६/०७७ को लागि उपलब्ध गराएको स्वास्थ्य कार्यक्रमका जम्मा ५२६७३ लक्षित जनसंख्या मध्ये १ वर्ष मुनिको १११८, ५ वर्ष मुनिको ४८२१, ०-२३ महिना सम्मको २०४८, बालबालिकाहरु र अनुमानित जीवित जन्म ११५३, अनुमानित गर्भवती महिला १३६० र १५-४९ वर्षका विवाहित महिला हरुको संख्या ११८९७ र १०-१९ वर्ष का किशोरकिशोरीहरुको संख्या १०७९२ रहेको छ

४. स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धि सुचकहरु

४.१ स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

क्र. स.	संस्थाको प्रकार	संख्या/ नाम	स्थान/वडा न.	कैफियत
१	प्राथमिक अस्पताल	१-वटा नयनपुर अस्पताल	धनगढीमाई.न.पा.-९ मुसर्निया	
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	छैन	छैन	
३	स्वास्थ्य चौकी	५-वटा, फुल्काहाकट्टी, अयोध्यानगर, भवानीपुर, हनुमाननगर, विष्णुपुरकट्टी	ध.न.पा. फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२	
४	शहरी स्वस्थ्य केन्द्र	१-वटा	धनगढीमाई न.पा., वडा -१३	
५	समुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	१-वटा	धनगढीमाई न.पा., वडा -१४	
६	प्रशुती केन्द्र भएको स्वास्थ्य संस्था	२-वटा, नयनपुर अस्पताल र विष्णुपुरकट्टी वार्थिंग सेन्टर	धनगढीमाई न.पा.,-९ मुसर्निया र विष्णुपुरकट्टी-१२	

७	अल्ट्रासाउण्ड सेवा भएका संस्था	१- वटा	नयनपुर अस्पताल-१२	
८	गाउँ घर क्लिनिक	१३ वटा	वडाहरु मा	
९	खोप क्लिनिक	३७-वटा	वडाहरु मा	
१०	किशोर किशोरी मैत्री सेवा भएका संस्था	८-वटा, नयनपुर अस्पताल , फुल्काहाकट्टी, अयोध्यानगर, भवानीपुर, हनुमाननगर, विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकीहरुमा	धनगढीमाई न.पा.नयनपुर-९ फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२	
११	BEOC (आधारभूत) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	२-वटा, नयनपुर अस्पताल र विष्णुपुरकट्टी वार्थिंग सेन्टर	धनगढीमाई न.पा.,-९ मुसर्निया र विष्णुपुरकट्टी-१२	
१२	CEONC (अप्रेसन सेवा) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	छैन	छैन	
१३	सुरक्षित गर्भपतन सेवा भएका संस्था	१-वटा, नयनपुर अस्पताल	धनगढीमाई न.पा.,-९ मुसर्निया	
१४	आयुर्वेदिक औषधायल/ क्लिनिक	छैन	छैन	
१५	प्रयोगशाला भएका संस्था	२-वटा, नयनपुर अस्पताल र विष्णुपुरकट्टी स्वा. चौकी	धनगढीमाई न.पा.,-९ मुसर्निया र विष्णुपुरकट्टी-१२	

१६	परिवार नियोजनका ५ विधि (कन्डम, पिल्स, डिपो आई.यु.सि.डी. इम्प्लान्ट) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	२-वटा, नयनपुर अस्पताल र विष्णुपुरकट्टी स्वा. चौकी	धनगढीमाई न.पा.,-९ मुसर्निया र विष्णुपुरकट्टी-१२	
१७	परिवार नियोजनका ३ विधि (कन्डम, पिल्स, डिपो) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	८-वटा, नयनपुर फुल्काहाकट्टी, अयोध्यानगर, भवानीपुर, हनुमाननगर, विष्णुपुरकट्टी	ध.न.पा. नयनपुर-९ फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२	
१८	एक्सरे सेवा भएका संस्था	छैन	छैन	
१९	क्षयरोग उपचार केन्द्र	५-वटा, फुल्काहाकट्टी, अयोध्यानगर, भवानीपुर, हनुमाननगर, विष्णुपुरकट्टी	ध.न.पा. फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२	
२०	महिला स्वास्थ्य स्वय.सेविका संख्या	५४ वटा	प्रत्येक वडाहरुमा	
२१	सरकारी स्वास्थ्य संस्था नभएका वडा संख्या	६ वाट	वडा न. १,४.६.८,१०,११ मा	
२२	प्राकृतिक चिकित्शालय	छैन	छैन	
२३	नजिकको रेफरल अस्पतालको नाम	लहान अस्पताल र सिरहा अस्पताल	-	
निजि संस्थाहरु				
२४	विशिष्ट अस्पताल	आ.के.मेडीसिटि अस्पताल	धनगढीमाई न.पा.-९	

२५	जनरल अस्पताल/मेडिकल कलेज	छैन	छैन	
२६	पोलिक्लिनिक	६ वटा	-	
२७	क्लिनिक (जम्मा)	छैन	छैन	
२८	डेन्टल क्लिनिक	१ वटा	छैन	
२९	आँखा क्लिनिक	छैन	छैन	
३०	आयुर्वेद क्लिनिक	छैन	छैन	
३१	प्रयोगशाला	७ वटा	-	
३२	औषधि पसल	११ वटा	-	
स्रोत :- स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढीमाई नगरपालिका, आ.व. २०७६/०७७				

धनगढीमाई नगरपालिका भित्र जनसमुदायलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न १४ वटा वडा मध्ये एउटा वडा मा प्राथमिक अस्पताल (वडा न.९ मा नयनपुर अस्पताल) ५ वटा वडाहरूमा स्वास्थ्य चौकीहरू (वडा न.- फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२, स्वास्थ्य चौकीहरू) र वडा न.- १३ मा शहरी स्वस्थ्य केन्द्र, वडा न.-१४ मा समुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र गरि जम्मा आठ वडाहरूमा नगरपालिका स्तरवाट सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू सन्चालनमा रहेका छन् । सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत वार्थिंग सेन्टर मार्फत सुत्केरी सेवा २ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू (वडा न.-९ नयनपुर अस्पताल र वडा न.- १२ विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी) मा र सुरक्षित गर्भपतन सेवा वडा न.-९ मा रहेको नयनपुर अस्पतालमा सन्चालन रहेको छ । अल्ट्रासाउण्ड सेवा गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूलाई लक्षित गरि विशेष सहूलियत सहित वडा न.-९ मा रहेको नयनपुर अस्पतालमा सन्चालनमा रहेको छ । स्वास्थ्य संस्थावाट टाढा रहेको टोल तथा वस्तीहरूमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच जनसमुदायको घर आँगनमा सजिलै पुगोस भनेर यस नगरपालिकाको प्रत्येक वडाहरूको विभिन्न टोलहरूमा मासिक रुपमा फरक फरक समय

र मितिमा गाउँ घर क्लिनिकहरु तथा खोप क्लिनिकहरु सन्चालनमा रहेका छ । सोहि अनुरूप यस नगरपालिकामा जम्मा १३ वटा गाउँ घर क्लिनिकहरु र ३७ वटा खोप क्लिनिकहरु मासिक रुपमा संचालन भइरहेका छन् । यस नगरपालिकाको आठ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा (नयनपुर अस्पताल, फुल्काहाकट्टी, अयोध्यानगर, भवानीपुर, हनुमाननगर, विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकीहरुमा) किशोर किशोरी मैत्री सेवाको व्यवस्था गरिएको छ । यसै गरि प्रयोगशाला/ ल्याव सेवा वाड न.- ९ मा नयनपुर अस्पताल र वडा न.- १२ मा विष्णुपुर स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला/ ल्याव सेवा सन्चालनमा रहेका छन् । परिवार नियोजनका ५ विधि/सेवा (कन्डम, पिल्स, डिपो आई.यु.सि.डी. इम्प्लान्ट) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्थाहरु नयनपुर अस्पताल-९ र विष्णुपुरकट्टी स्वा. चौकी-१२ मा र परिवार नियोजनका ३ विधि/सेवा (कन्डम, पिल्स, डिपो) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्थाहरु नयनपुर अस्पताल-९ फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२ स्वास्थ्य चौकीहरु र शहरी स्वस्थ्य केन्द्र-१३ र समुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र-१४ जस्ता निम्न संस्थाहरु रहेका छन् । समुदाय स्तरमा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम तथा प्रचार प्रसार गर्न यस नगरपालिका मा कुल ५४ महिला स्वास्थ्य स्वय.सेविका रहेको छन । यस नगरपालिका भित्रमा भएको सबै स्वास्थ्य संस्थालाई क्षयरोग उपचार केन्द्र तोकिएको छ ।

४.२ स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधारको विवरण

क्र. स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	जग्गाको स्वामित्व	आफ्नै भवन	कोठाको संख्या प्रयाप्त	प्रशुति केन्द्र भए कोठाको संख्या	कर्मचारी आवासको व्यवस्था	तारवार तथा पर्खालको व्यवस्था	खानेपानिको व्यवस्था	२४ घण्टा विद्युत/सौर्य उर्जाको व्यवस्था	फोहर व्यवस्थापन	सेवा ग्राहीका लागि शौचालय	शौचालयमा पानीको व्यवस्था	एम्बुलेन्स जाने वाटोको सुविधा
१.	नयनपुर अस्पताल	छ	छ	७ वटा छैन	२ वटा, छ	छ (प्रयाप्त नभएको)	पर्खालको भएको	छ	छ	छ	छ	छ	छ
२	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ
३	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ
४	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ
५	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ

६	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	छ	छ	७ वटा छैन	१ वटा, छ	छ	पर्खाल को भएको	छ	छ	छ	छ	छ	छ
७	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ
८	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	छ

स्रोत:- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका आ.व.२०७६/०७७

यस धनगढिमाइ नगरपालिकामा हाल १ वटा अस्पताल (नयनपुर अस्पताल) ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु (फुल्काहाकट्टी-५, अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२), १ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई र १ वटा शहरी गरि ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु सन्चालनमा रहेका छन । ८ वटा मध्ये २ वटा स्वास्थ्य संस्था (नयनपुर अस्पताल र विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी) को मात्र आफ्नो जग्गा र भवन रहेको छ र बाकी सार्वजनिक भवनमा सन्चालनमा रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थाबाट दिइने सेवाहरुको लागि चाहिने आवश्यक कोठाहरु एउटा संस्था (विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी-१२) बाहेक बाकी सबै संस्थाहरुमा प्रयाप्त नभएको देखिएको छ । सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत वार्थिंग सेन्टर मार्फत सुत्केरी सेवा २ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु (नयनपुर अस्पताल-९ र विष्णुपुर स्वास्थ्य चौकी-१२) नियमित सन्चालनमा रहेको छ । हाल सन्चालन भई रहेको स्वास्थ्य संस्थाहरु चार तिरै वाट पर्खालले सुरक्षित, खानेपानिको व्यवस्था, २४ घण्टा विधुत/सौर्य उर्जाको व्यवस्था, सेवा ग्राहीका लागि शौचालयको व्यवस्था र एम्बुलेन्स जाने वाटोको सुविधा सहित सन्चालनमा रहेका छन् ।

४.३ गुणस्तर सुधार तथा न्युनतम सेवा मापदण्ड (MSS) को अवस्था

क्र. स.	संस्थाको नाम	गुणस्तर सुधार समितिको गठन	गुणस्तर सुधार समितिको नियमित बैठक	व्यस्थापन समितिको गठन र नियमित बैठक	न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार मुल्यांकन गरेको	न्युनतम सेवा मापदण्डको स्कोर (प्रथम मुल्यांकन)	न्युनतम सेवा मापदण्डको स्कोर (दोस्रो मुल्यांकन)	कैफियत
१	नयनपुर अस्पताल	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	६४.६४%	३३ %	
२	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	३०.२९%	५०.४३ %	
३	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	४२.४९%	४६.५६ %	
४	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	४५.८५%	४६.४४ %	
५	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	३४.३९%	४५.९१ %	
६	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	भएको छ	भएको छ	भएको छ	भएको छ	४७.८७%	६०.५७ %	

स्रोत:- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाई नगरपालिका, आ.व.२०७६/०७७

यस धनगढीमाई नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य चौकीवाट प्रदान गरिने सेवाहरु गुणस्तरीयपारदर्शी , र भरपर्दो तथा व्यवस्थित रुपमा सन्चालन गर्न वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्थानीय जनसहभागितामुलक गुणस्तर सुधार समिति र स्वास्थ्य संस्था सन्चालन

तथा व्यवस्थापन समिति “HFOMC” नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा व्यवस्थापन समिति “HFOMC” कार्यविधि २०७५ ले व्यवस्था गरे वमोजिम गठन भएको र नियमित बैठक पनि वस्ने गरेको छ । न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार मुल्यांकन गर्दा सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रत्येक चार चार महिनामा हुने गरेको छ । हाल न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य संस्थाहरूको सम्पूर्ण सेवाहरूको मुल्यांकन गर्दा विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकीको सबै भन्दा धेरै प्रतिशत (६०.५७%) र नयनपुर अस्पतालको सबै भन्दा कम प्रतिशत (३३%) देखिएको छ ।

५. नगरपालिका अन्तर्गतका स्थानीय स्वास्थ्य क्षेत्रको मानव संसाधनको अवस्था

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वीकृत दरवन्दी	पद पूर्ति संख्या	कार्यरत					
				स्थाई दरवन्दी	करार (केन्द्र वा प्रदेश स्रोत)	स्थायी फाजिल	करार (स्थानीय स्रोत)	जम्मा	कैफियत
१	स्वास्थ्य शाखा	३	३	३	०	१	०	४	
२	नयनपुर अस्पताल	११	६	६	०	१	२	९	
३	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	६	५	५	०	१	०	६	
४	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	६	५	५	०	१	०	६	
५	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	६	५	५	०	०	१	६	
६	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	६	५	५	०	०	०	५	

७	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	६	५	५	०	०	२	७	
८	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	२	०	०	०	०	२	२	
९	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	२	०	०	०	०	२	२	
जम्मा		४८	३४	३४	०	४	९	४७	
स्रोत:- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, आ.व.२०७६/०७७									

यस नगरपालिका अन्तर्गतका स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको मानव संसाधन/जनशक्तिको विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकामा जम्मा स्वीकृत दरवन्दी ४८ जना (चिकित्सक, ल्याव टेक्निसियन, स्टाफ नर्स, हे.अ., सि.अ.हे.व., अ.हे.व., सि.अ.न.मि. र अ.न.मि.) मध्ये ३४ जना (हे.अ., सि.अ.हे.व., अ.हे.व., सि.अ.न.मि. र अ.न.मि.) मात्र नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयवाट मात्र पद पूर्ति भएको छ र हाल नगरपालिका जम्मा कार्यरत स्थाई दरवन्दी ३४ जना (हे.अ., सि.अ.हे.व., अ.हे.व., सि.अ.न.मि. र अ.न.मि.), स्थायी फाजिल ४ जना (सि.अ.हे.व.-१ अ.हे.व.-१ सि.अ.न.मि.-२) र करारमा स्थानीय स्रोत/नगरपालिका वाट ९ जना (चिकित्सक-१ ल्याव टेक्निसियन-२, अ.हे.व.-२ र अ.न.मि.-४) गरि जम्मा ४७ जना हाल विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत रहेका छन् ।

६. स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

६.१ स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापनको अवस्था

क्र.स.	संस्थाको नाम	HMIS रिपोर्टिंग को लागि फोकल व्यक्ति तोकेको	HMIS प्रतिवेदन ई-रिपोर्टिंग गर्ने गरेको	e-LMIS लागु भएको	HMIS ई-प्रतिवेदनको मासिक बैठकमा समिक्षा गर्ने गरेको	मासिक बैठकमा मासिक लक्ष्य तथा प्राप्तिको समिक्षा गरि कार्ययोजना तयार गर्ने गरेको	तथ्यांकको डाटा पूर्णता प्रतिशत (चालु आ.व.को अर्धवार्षिक समिक्षा)	HMIS को समयमै प्रतिवेदन वुझाईएको प्रतिशत (चालु आ.व.को अर्धवार्षिक समिक्षा	कैफियत
१	स्वास्थ्य शाखा	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
२	नयनपुर अस्पताल	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
३	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
४	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
५	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
६	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
७	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	

८	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	
९	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	तोकेको	गरेको	भएको	गर्ने गरेको	तयार गर्ने गरेको	१००%	१००%	

स्रोत:- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, आ.व.२०७६/०७७

यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापनको अवस्थाको विश्लेषण गर्दा स्वास्थ्य चौकीवाट प्रदान गरिने सेवाहरु गुणस्तरीय, भरपर्दो तथा व्यवस्थित गर्न स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली अनुसार प्रत्येक संस्थाहरुमा HMIS रिपोर्टिग को लागि फोकल व्यक्ति तोकेको र सबैले प्रत्येक महिना आ आफ्नो संस्थावाट HMIS प्रतिवेदन ई-रिपोर्टिग गर्ने गरेका छन् । औषधि तथा औजार उपकरणहरु प्राप्त तथा वितरणको रेकर्ड पालिकामा व्यवस्थित राख्न नेपाल सरकार कै स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली अनुसार e-LMIS online यस नगरपालिकामा लागु भएको छ र प्रत्येक महिना संस्था इन्चार्जहरुको मासिक बैठकमा HMIS ई- प्रतिवेदनको मासिक समिक्षा गर्ने गरेको र सो अनुसार लक्ष्य तथा प्राप्तिको समिक्षा गरि कार्ययोजना तयार गर्ने गरेको छ र १००% संस्थाहरुले HMIS समयमा नै प्रतिवेदन पालिका मा बुझाईएको छ ।

६.२ नियमित तथ्यांक गुणस्तर मुल्यांकन (आर.डी.क्यु.ए.) को अवस्था

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	(आर.डी.क्यु.ए. स्कोर		गत चौमासिकमा आर.डी.क्यु.ए. गरिएको	आर.डी.क्यु.ए. वाट प्राप्त कार्ययोजना कार्यन्वयन गरेको	कैफियत
		प्रणाली मुल्यांकन स्कोर	तथ्यांक मुल्यांकन स्कोर			
१	नयनपुर अस्पताल	२.५	१००%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको	
२	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	३.०	७५%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको	

३	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	२.७	२५%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको
४	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	३.०	१००%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको
५	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	२.९	१००%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको
६	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	२.८	७५%	गरिएको	कार्यन्वयन गरिरहेको
स्रोत:- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरु र स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, आ.व.२०७६/०७७					

यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमित तथ्यांक गुणस्तर मुल्यांकन (आर.डी.क्यु.ए.) को अवस्थाको विश्लेषण गर्दा प्रणाली मुल्यांकन स्कोर सबै भन्दा राम्रो फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी (३.०) र भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी (३.०), रहेको छ भने सुधार गर्नु पर्ने नयनपुर अस्पताल (२.५), अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी (२.७), विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी (२.८) र हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी (२.९) संस्थाहरुको देखिन्छ त्यसै गरि तथ्यांक मुल्यांकन स्कोर सबै भन्दा राम्रो नयनपुर अस्पताल (१००%), भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी (१००%), हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी (१००%) र सुधार गर्नु पर्ने अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी (२५%), फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी (७५%) विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी (७५%) रहेको देखिन्छ | गत चौमासिकमा आर.डी.क्यु.ए. सम्पूर्ण संस्थाहरुको गरिएको र त्यसै अनुसार आर.डी.क्यु.ए. वाट प्राप्त कार्ययोजना वनाई कार्यन्वयन पनि भइरहेको छ |

७. सेवा प्रवाह तथा उपयोगको अवस्था

७.१ खोप कार्यक्रम

क्र.स.	खोप सेवा सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	वि.सि.जि.खोपको कभरेज (प्रतिशत)	१०६.१	११३.६	११२.२
२	डी.पी.टि., हेप.वि.हिव.-३ खोपको कभरेज (प्रतिशत)	९७.५	८५.१	१११.७

३	दादुरा- रुवेला खोपको कभरेज (प्रतिशत)	३३.८	८९.१	१०२.३
४	पोलियो-३ कभरेज (प्रतिशत)	१०७	१०१	११२
५	टि.डी./ टि.डी.प्लस कभरेज (प्रतिशत)	६६.२	७६.८	८६.४
६	जे.ई. कभरेज (प्रतिशत)	६२	९०.३	१०४
७	पूर्ण खोप कभरेज प्रतिशत	९९.९	११०.२	८१.३
८	डी.पी.टि., हेप.वि.हिव-३ ड्रप आउट प्रतिशत	४.७	७.४	४.३
९	वि.सि.जी.भ्याक्सिनको खेर जाने दर	७२	७५	७७
१०	डी.पी.टि.,पेन्टा भ्याक्सिन को खेर जाने दर	१३	३	३४
स्रोत:-स्वा. तथा सा.वि.शाखा,धनगढिमाइ न.पा.,स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६				

यस नगरपालिकाको आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को खोप सेवाको उपयोग तथा सेवाको कभरेज हेर्दा सन्तोषजनक पाइए पनि अभि नियमित प्रयास तथा दुरदराजमा रहेका जनतालाई समान रुपमा खोप सेवाको पहुँच पु-याउन विभिन्न थप सृजनात्मक प्रयास गर्नुपर्ने जरुरी देखिन्छ । यस नगरपालिकामा खोप सेवा नियमित संचालन रहेपनि अझै सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ । नगरपालिकाको क्रमश आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को (९९.९ %), २०७४/०७५ को (११०.२) र २०७५/०७६ को (८१.३ %) प्रतिशत रहेको पाइन्छ । माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७.२ आमा सुरक्षा तथा परिवार नियोजन कार्यक्रम

क्र.स.	आमा सुरक्षा कार्यक्रम सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पूर्व-प्रसुती गर्भ जाँच गराउने महिलाको प्रतिशत	३१.८	२६.६	३०
२	१८० दिनको आइरन र फोलिक एसिड प्राप्त गर्ने गर्भवती महिलाको प्रतिशत	२८.६	४३.६	३५.५
३	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको प्रतिशत	५.४	६.२	७.१
४	प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर- प्रसुती जाँच गराउनेको प्रतिशत	५.३	२.२	७.१
५	गर्भवतीको करणले हुने महिलाको जम्मा मृत्यु संख्या	०	०	०
६	जन्मेको २८ दिन भित्र हुने वच्चाको जम्मा मृत्यु संख्या	०	२	०
७	विवाहित महिलाले परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने दर (CPR)	७.४	९.८	९.९

स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढीमाइ न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको आमा सुरक्षा तथा परिवार नियोजन कार्यक्रमको विश्लेषण गर्दा मातृ सेवा तथा गर्भवति सेवहरुमा विभिन्न नयाँ र सृजनात्मक प्रयासहरु गरिरहँदा पनि यहाँका सम्पूर्ण महिलाहरुले स्वास्थ्य संस्थामा गई नियमित गर्भ जाँच गराउन नसकेको देखिन्छ, गत आर्थिक वर्षको (२०७५/०७६) तथ्यांक हेर्दा जम्मा ३० प्रतिशत महिलाले मात्र प्रोटोकल (४,६,८,९, महिना) अनुसार ४ पटक पूर्व-प्रसुती गर्भ जाँच गराएको पाइन्छ । १८० दिनको आइरन र फोलिक एसिड प्राप्त गर्ने गर्भवती महिलाको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को २८.६%, ४३.६% र ३५.५% रहेको छ, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ५.४%, ६.२% र ७.१ प्रतिशत रहेको छ, प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर- प्रसुती

जांच गराउनेको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ५.३%, २.२% र ७.१ प्रतिशत रहेको छ र विवाहित महिलाले परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने दर (CPR) क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ७.४, ९.८, र ९.९ रहेको छ माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७.३ एकिकृत वाल स्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	५ वर्ष मुनिका वालवालिकामा झाडापखालाको प्रकोप दर	४००	३८५	३७५
२	५ वर्ष मुनिका वालवालिकामा शिघ्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) को प्रकोप दर	६११	६८७	६०८
३	५ वर्ष मुनिका वालवालिकाले झाडापखालाको औषधि (ORS/Zinc) प्राप्त गर्ने प्रतिशत	९२.१	९५.२	९५.५
४	१-५ वर्षका वालवालिकाले जुकाको औषधि प्राप्त गर्ने प्रतिशत	६३.२	१०४.९	६८.६
५	कम तौल भएका (२.५ के.जी. भन्दा कम) नवजात शिशुहरुको प्रतिशत	०.०	०.०	०.८७
६	वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ वालवालिकाको प्रतिशत	३७.३	७३.४	५२.९
७	६ महिना देखि ५ वर्षका वालवालिकाले भिटामिन "ए" प्राप्त गर्ने प्रतिशत	९६.३	११०.५	१०१.७
स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढिमाइ न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६				

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको एकिकृत बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रमको विश्लेषण गर्दा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा झाडापखालाको प्रकोप दर क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ४००, ३८५ र ३७५ रहेको छ, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा शिघ्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) को प्रकोप दर क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ६११, ६८७ र ६०८ रहेको छ, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाले झाडापखालाको औषधि (ORS/Zinc) प्राप्त गर्ने प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ९२.१%, ९५.२% र ९५.९ प्रतिशत रहेको छ, १-५ वर्षका बालबालिकाले जुकाको औषधि प्राप्त गर्ने प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ६३.२%, १०४.९% र ६८.६ प्रतिशत रहेको छ, कम तौल भएका (२.५ के.जी. भन्दा कम) नवजात शिशुहरूको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ०%, ०% र ०.८७ प्रतिशत रहेको छ, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ३७.३%, ७३.४% र ५२.९% प्रतिशत रहेको छ र ६ महिना देखि ५ वर्षका बालबालिकाले भिटामिन “ए” प्राप्त गर्ने प्रतिशत प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ९६.३%, ११०.५% र १०१.७ प्रतिशत रहेको छ । माथि को सम्पूर्ण सूचकहरू त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७.४ सरुवा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको संख्या	४२	४६	७०
२	एच.आई.भी.परिक्षण विरामीको संख्या	०	०	०
३	नयाँ एच.आई.भी. पोजेटिभ विरामीको संख्या	०	०	०
४	नयाँ कालाजार विरामीको संख्या	०	०	०
५	नयाँ कुष्ठरोगी विरामीको संख्या	०	५	१५
६	नयाँ डेंगु विरामीको संख्या	०	०	०
७	नयाँ मलेरिया विरामीको संख्या	०	०	०
स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढीमाइ न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६				

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको सरुवा रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको विश्लेषण गर्दा दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को संख्या ४२,४६ र ७० रहेको छ, एच.आई.भी.परिक्षण विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को संख्या शून्य रहेको छ, नयाँ एच.आई.भी. पोजेटिभ विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को शून्य रहेको छ, नयाँ कालाजार विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को संख्या शून्य रहेको छ, नयाँ कालाजार विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को शून्य रहेको छ, नयाँ कुष्ठरोगी

विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को संख्या ०, ५, १५ रहेको छ, नयाँ डैंगु विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को शून्य रहेको छ र नयाँ मलेरिया विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को शून्य रहेको छ । माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु उत्साहजनक नै देखिएको छ ।

७.५ ओ.पि.डी. जाँचको तथ्यांक

क्र.स.	ओ.पि.डी. जाँचको सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	ओ.पि.डी. सेवा लिने जनसंख्याको प्रतिशत	४१.३	४६.३	६६.५
२	ओ.पि.डी. जाँच गरिएका जम्मा विरामीको संख्या	NA	५१५८१	५२१२१
३	ओ.पि.डी.जाँच गरिएका नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	२१०९८	२३८९६	३४६४१
४	ओ.पि.डी.जाँच गरिएका पुरुष नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	९२८४	१०३३६	१४६६६
५	ओ.पि.डी.जाँच गरिएका महिला नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	११९१४	१३५६०	१९९७५
स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढीमाइ न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६				

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको ओ.पि.डी. जाँचको सूचकहरुको विश्लेषण गर्दा ओ.पि.डी. सेवा लिने जनसंख्याको प्रतिशत क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ४१.१%, ४६.३% र ६६.५% रहेको छ, ओ.पि.डी. जाँच गरिएका जम्मा विरामीको संख्या क्रमश आ.व. २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ५१५८१ र ५२१२१ रहेको छ, ओ.पि.डी.जाँच गरिएका नयाँ विरामीको जम्मा संख्या क्रमश आ.व.

२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को २१०९८, २३८९६ र ३४६४१ रहेको छ, ओ.पि.डी.जाँच गरिएका पुरुष नयाँ विरामीको जम्मा संख्या क्रमश आ.व. २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ९२८४, १०३३६ र १४६६६ रहेको छ र ओ.पि.डी.जाँच गरिएका महिला नयाँ विरामीको जम्मा संख्या क्रमश आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ११९१४, १३५६० र १९९७५ रहेको छ । माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७.६ प्रमुख दश रोगहरुको अवस्था

तह	प्रमुख दश रोगहरु आ.व. २०७३/०७४	संख्या	प्रमुख दश रोगहरु आ.व. २०७४/०७५	संख्या	प्रमुख दश रोगहरु आ.व. २०७५/०७६	संख्या
१	Injury and other	१४८८	Ear, Nose and Throat Infection-sinusitis	२४१	Upper respiratory tract infection (URTI)	२२८६
२	Scabies	११५३	Conjunctivitis	९००	Headache	२१८१
३	URTI	१११५	Injuries-PUO	१८२८	PUO	१८२८
४	Gastritis	१०१०	Headache	२१८१	Intestinal Worms	१८०२
५	Dysentery	६४८	Pelvic Inflammatory Disease (PID)	१५६	Gastritis (APD)	१८४०
६	Abdominal pain	४६५	Pharyngitis/Sore Throat	५९०	Scabies	१३६७

७	Acute gastroenteritis	३७२	Acute supportive Otitis Media	८०९	Diarrhoea Cases	१२२४
८	Hypertension	३२८	Orthopedic Problems- backache pain	६६०	Typhoid (Enteric Fever)	५५०
९	Urinary tract infection	३९९	Chronic Otitis Media	९५	Amoebic Dysentery	६५६
१०	Cardio & respiratory problem	२४९	Cardiovascular & Respiratory Problems- COPD	२६०	Abdominal Pain	६५३
स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढीमाई न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६						

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको प्रमुख दश रोगहरु आ.व. २०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६ को विश्लेषण गर्दा प्रत्येक वर्ष क्रमश रोगहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ तर थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

७.७ समावेशी सम्बन्धी तथ्याङ्क (विशेष उमेर समुह, सामाजिक अवस्था)

क्र.स.	सूचकहरु	आ.व. २०७३/०७४	आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१	ओ.पि.डि. सेवा लिनेहरुको लिङ्गीय अनुपात (पुरुष र महिला)	७७	७६	७९
२	स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएका वडाहरुको जम्मा सख्या	६ वटा	६ वटा	६ वटा
३	स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएका वडाहरुमा संचालन गरिएका आउटरिच क्लिनिकको संख्या	६ वटा	६ वटा	६ वटा
स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढीमाई न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६				

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको समावेशी सम्बन्धी तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्दा ओ.पि.डि. सेवा लिनेहरुको लिङ्गीय अनुपात (पुरुष र महिला) क्रमश आ.व. २०७४/०७५, २०७५/०७६ को ७७, ७६, र ७९ रहेको छ, स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएका वडाहरुको जम्मा सख्या ६ वटा र वाकि ८ वटा वडाहरुमा स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेको छ र स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएका प्रत्येक वडाहरुमा एक एक वटा गरि जम्मा ६ वटा आउटरिच क्लिनिकहरु संचालन गरिएको छ ।

७.८ स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य सुचकहरूको अवस्था आ.व.२०७५/०७६

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	सुचकहरू									
		पुर्ण खोप कभरेज %	डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट %	बि.सि.जि. भ्याक्सिन को खेर जाने दर	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व-प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको %	प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर-प्रसुति जाँच गराउनेको %	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको %	५ वर्ष मुनिका बालबालिका ले झाडापखाला को औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने %	वृद्धि अनुगमन मा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको %	दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या	ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या
१	नयनपुर अस्पताल	१४२.६	४.३	८०.५	१८३.५	०.०	१२४.०५	८९.२	०.०	२२	५८३०
२	फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	११४.८	०.९६	८१.५	२५.२५	०.०	०.०	९८.९	०.०	९	६४९८
३	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	१२६.७	०.५१	८०.८	४०.०	०.०	०.०	९५.९	०.०	७	४९३८
४	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	७२.९३	-०.६५	७७.७	८७.५	०.०	०.०	१०७.२	०.०	५	३६३५
५	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी	५१.२०	-२२.५	८९.६	१२.५९	०.०	०.०	६५.९	०.०	४	३३५६
६	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	९३.९३	४.४	८०.६	४०.६०	०.०	१७.२९	८९.१	०.०	२३	९५४७

स्रोत:- स्वा.तथा सा.वि.शाखा, धनगढिमाइ न.पा., स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS) आ.व.२०७५/०७६

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य सूचकहरूको अवस्था आ.व.२०७५/०७६ को विश्लेषण गर्दा नयनपुर अस्पतालको पुर्ण खोप कभरेज १४२.६%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट ४.३%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ८०.५, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको ५%, प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर- प्रसुति जाँच गराउनेको ०%, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको १२४.०५%, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने ८९.२%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या २२ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ५८३० रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरू त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरू सम्वन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

यसै गरि फुल्काहाकट्टी स्वास्थ्य चौकीको आ.व.२०७५/०७६ को सूचकहरूको विश्लेषण गर्दा पुर्ण खोप कभरेज ११४.८%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट ०.९६%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ८१.५%, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको २५.२५%, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने ९८.९%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या ९ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ६४९८ रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरू त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरू सम्वन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

यसै गरि अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी आ.व.२०७५/०७६ को सूचकहरुको विश्लेषण गर्दा पुर्ण खोप कभरेज १२६.७%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट ०.५१%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ८०.८%, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको ४०%, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने ९५.९%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या ७ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ४९३८ रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरु सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

यसै गरि भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी आ.व.२०७५/०७६ को सूचकहरुको विश्लेषण गर्दा पुर्ण खोप कभरेज ७२.९३%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट -०.६५%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ७७.७%, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको ८७.५%, ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने १०७.२%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालबालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या ५ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ३६३५ रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरु सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

यसै गरि हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी आ.व.२०७५/०७६ को सूचकहरुको विश्लेषण गर्दा पुर्ण खोप कभरेज ५१.२०%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट -२२.५%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ८९.६%, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच

गराउने महिलाको १२.५९%, ५ वर्ष मुनिका बालवालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने ६५.९%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालवालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या ४ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ३३५६ रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरु सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

यसै गरि विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी आ.व.२०७५/०७६ को सूचकहरुको विश्लेषण गर्दा पुर्ण खोप कभरेज ९३.९३%, डि.पि.टि. हेप.बि. हिब.-३ ड्रप आउट ४.४%, बि.सि.जि. भ्याक्सिनको खेर जाने दर ८०.६, प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको ४०.६०%, प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर- प्रसुति जाँच गराउनेको ०%, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको १७.२९%, ५ वर्ष मुनिका बालवालिकाले झाडापखालाको औषधि (Zinc/ORS) प्राप्त गर्ने ८९.१%, वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ बालवालिकाको ०%, दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी बिरामीको संख्या २३ र ओ.पि.डि. जाँच गरिएका नयाँ बिरामीको जम्मा संख्या ९५४७ रहेको छ र माथि को सम्पूर्ण सूचकहरु त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमश सूचकहरुमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदाय स्तरमा सेवाहरु सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

८. वित्तीय स्रोत तथा अन्य व्यस्थापकीय पक्ष

स्रोत	वजेट आ.व. २०७४/०७५	वजेट आ.व. २०७५/०७६	वजेट आ.व. २०७६/०७७
संघिय सशर्त अनुदान	१०,३४,१८,०००	१२,९१,००,०००	१५,५४,००,०००
प्रदेश सशर्त अनुदान	०	१०,००,०००	१५,००,०००
संघीय वित्तीय समानिकरण अनुदान	२५,९६,६४,०००	१३,६७,००,०००	१४,१९,००,०००
प्रदेश वित्तीय समानिकरण अनुदान	०	०	०
नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी	NA	१,०४,८२,९५८	२,१५,२०,७२८
स्रोत:- अर्थ मन्त्रालय, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम, आ.व.२०७३/०७४, २०७४/०७५, २०७५/०७६			

यस धनगढीमाई नगरपालिकाको वित्तीय स्रोत विश्लेषण गर्दा वजेट आ.व. २०७४/०७५ मा संघिय सशर्त अनुदान (रु.१०,३४,१८,०००) दश करोड चौतिस लाख अठारह हजार र संघीय वित्तीय समानिकरण अनुदान (रु.२५,९६,६४,०००) पचिस करोड छियान्वे लाख चौसठी हजार देखिएको छ । आ.व. २०७५/०७६ को संघिय सशर्त अनुदान (रु.१२,९१,००,०००) बार्ह करोड एकान्वे लाख र प्रदेश सशर्त अनुदान (रु. १०,००,०००) एक करोड र संघीय वित्तीय समानिकरण अनुदान (रु.१३,६७,००,०००) तेर्ह करोड सरसठी लाख र नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी (रु.१,०४,८२,९५८) एक करोड अर्चालिस लाख उनन्तिस हजार, अन्ठावन्न रुपैया देखिएको छ । वजेट आ.व. २०७६/०७७ को संघिय सशर्त अनुदान (रु. १५,५४,००,०००) पन्द्र करोड चौवन्न लाख, प्रदेश सशर्त अनुदान (रु. १५,००,०००) पन्द्रह लाख, संघीय वित्तीय

समानिकरण अनुदान (रु. १४,१९,००,०००) चौदह करोड र नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी (रु. २,१५,२०,७२८) दुई करोड पन्द्रह लाख बिस हजार सात सय अठाइस रुपैया देखिएको छ ।

८.१ स्वास्थ्य क्षेत्रको बार्षिक बजेट र खर्चको अवस्था

स्रोत	आ.व. २०७५/०७६		आ.व. २०७६/०७७
	वजेट	खर्च (%)	वजेट
संघिय सशर्त अनुदान	२,४०,६२,०००	९९.९५	२,४६,५५,५००
प्रदेश सशर्त अनुदान	०	०	०
नगरपालिकाको आन्तरिक विनियोजन	३९,१०,०००	१००%	१२५,००,०००
अन्य आम्दानी	०	०	०
जम्मा	२,७९,७२,०००		३,७१,५५,०००
स्रोत:- अर्थ मन्त्रालय, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम, आ.व. २०७५/०७६ र २०७६/०७७			

८.३ औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापनको स्थिति

कार्यहरु	आ.व.२०७५/०७६	आ.व.२०७६/०७७
खरिद समितिको गठन	छैन	छ
खरिद प्रकृयाको प्रकार	कोटेशन	टेन्डर
औषधि जम्मा खरिद रकम	१३ लाख	२० लाख
नगरपालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि उचित कोठाको व्यवस्था भएको	छ	छ
नगरपालिकामा ASL र EOP उचित व्यवस्थापन गरिएको	छैन	गरिएको
सामग्री प्राप्त पश्चात गुणस्तर जाँच गर्ने व्यवस्था	गरिएको छ	गरिएको छ
नगरपालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको नियमित स्टक इन्भेन्टरी जाँच गर्ने गरेको	गरिएको छैन	गरिएको छ
नगरपालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि जिम्मेवार व्यक्ति तोकिएको	तोकिएको छ	तोकिएको छ
स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको नियमित रेकर्डिङ र रिपोर्टिङ गर्ने गरेको	गरिएको छैन	गरिएको छ
स्वास्थ्य संस्थाहरुसम्म सामग्री ढुवानीको व्यवस्थाको लागि साधनको व्यवस्था	गरिएको छ	गरिएको छ
स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि उचित कोठाको व्यवस्था भएको	छ	छ

स्वास्थ्य संस्थाहरुमा माग अनुसारको औषधि तथा सामग्रीको आपूर्तिको व्यवस्था भएको	भएको छ	भएको छ
स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट नियमित स्टक प्रतिवेदन गर्ने गरेको	नियमित नभएको	नियमित भएको छ
स्रोत:- स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय		

८.४ उत्तरदायित्व तथा जवाफदेहिता सम्बन्धि व्यवस्था

क्र.म.	उत्तरदायित्व तथा जवाफदेहिता सम्बन्धि कार्यहरु	
१	स्वास्थ्य क्षेत्रका लागि आवश्यक नीति, योजना, रणनीति तर्जुमा गरिएको	गरिएको छ
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको कार्यान्वयन लागि आवश्यक निर्देशिका तयार गरिएको	तयार गरिएको छ
३	नगरपालिकाको नियमित कार्यहरुको सुचना तथा प्रतिवेदन सार्वजनिक संचार माध्यम वा वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको	गरिएको छ
४	नगरपालिकाले सुचना प्रवाहका लागि मोवाइल एप प्रयोग गरेको	छैन
५	सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आर्थिक वर्षको अन्तिम लेखा परीक्षण गरिएको	भएको छ
६	सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सामाजिक परीक्षण गरिएको	गरिएको छ
७	सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिएको	छैन

८	सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुचना अधिकृत तोकिएको	तोकिएको छ
९	नियमित रुपमा नगरपालिकाका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरु र स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरुको संयुक्त बैठक बस्ने गरेको र निर्णयहरु कार्यान्वयन भएको	भएको छ
१०	प्रदेश तथा संघीय सरकार तथा यसका निकायहरु वीच पर्याप्त समन्वय गरिएको	भएको

स्रोत:- स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

८.५ स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने साझेदार बिकास संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	कार्यक्षेत्र	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	फोन नं.
१.	नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम-NHSSP	स्वास्थ्य प्रणाली सुदृधिकरण- न.पा. का	स्वास्थ्य शाखा, धनगढीमाई न.पा.	जितेन्द्र नायक	९८५११७१११६
२.					

स्रोत:- स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा, धनगढिमाइ नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

९. प्रमुख उपलब्धीहरु, समस्या तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरु

९.१ विगत तथा यस आ.ब. २०७६/०७७ का प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धीहरु

आ.ब. २०७५/०७६ का प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धीहरु

➤ भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- वडा नं. १३ मा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रको भवन निर्माण को काम शुरु भएको ।

➤ सेवा प्रवाह तथा गुणस्तर अभिवृद्धि

- वडा नं. ९ मा रहेको नयनपुर स्वास्थ्य चौकी र वडा नं.-१२ मा रहेको विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकीवाट प्रयोगशाला सेवा सञ्चालन गरिएको छ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा न्यूनतम सेवा मापदण्डका साधनहरुको प्रयोग भएको ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थामा न्यूनतम सेवा मापदण्ड लागू भएको ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नेपाल सरकारको कार्य विधि अनुसार व्यवस्थापन समिति गठन भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको लेखापरिक्षण भएको ।
- क्यान्सर, मुटुको भल्भफेर्ने, मृगौला खराब भएको बिरामीलाई नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने औषधी उपचार सहयोगका अतिरिक्त नगरबाट यातायात खर्च स्वरुप प्रति बिरामी रु ५०००। (अक्षरेपी पाच हजार रुपैया) एक पटकका लागि उपलब्ध गराएको ।

➤ सूचना व्यवस्थापन तथा उपयोग

- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा CC-TV क्यामरा जडान भइसकेको ।
- RDQA को Protocol अनुसार Data Quality Assessment सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमित रुपमा भइरहेको । .

➤ जनशक्ति व्यवस्थापन

- दुई जना ल्याव टेक्सिसियन करारमा र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ र शहरीस्वास्थ्य केन्द्र मा दुई जना अ.न.मि. र दुई जना अ.हे.व. करारमा र वार्थिंग सेन्टर को लागि दुई जना अ.न.मि. करार मा व्यवस्थान गरिएको।

आ.ब. २०७६/०७७ का प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धीहरू

➤ भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- वडा नं. १, ३, ४, ६, ८, १०, ११, १३ र १४ मा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रको भवन निर्माण लग भग ९५ प्रतिशत निर्माण सम्पन्न भईसकेको छ ।
- सबै स्वास्थ्य चौकी (फुल्काहाकट्टी-५,अयोध्यानगर-७, भवानीपुर-२, हनुमाननगर-३, विष्णुपुरकट्टी-१२) सोलार जडान भएको ।
- वडा न.९ मा रहेको खोप तथा गाउँ घर क्लिनिक वडा कार्यालयको सहयोगले घर भाडामा लिएर आवश्यक सम्पूर्ण औजार तथा उपकरण सहित व्यस्थित गरि सन्चालन भएको ।

➤ सेवा प्रवाह तथा गुणस्तर अभिवृद्धि

- वडा न.९ मा नयनपुर स्वास्थ्य चौकी लाई १५ वेडको नयनपुर अस्पतालमा स्तरउन्नति गरेको ।
- वडा न.९ मा स्वास्थ्य चौकी लाई १५ वेडको अस्पतालको लागि चिकित्सक व्यस्था गरेको ।
- **Ultra sound training** र **SBA Moduar** लिएको अस्पतालको लागि चिकित्सक व्यस्थापन गरेको ।
- वडा नं. ९ मा रहेको नयनपुर अस्पतालवाट भिडीयो एक्सरे र इ.सि.जी. सेवा सञ्चालन गरिएको ।

- वडा नं. ९ मा रहेको नयनपुर अस्पताल र १२ मा रहेको विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकीवाट प्रयोगशाला सेवा सञ्चालन गरिएको छ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा न्यूनतम सेवा मापदण्ड लागु गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरुको न्यूनतम सेवा मापदण्ड निर्देशिका र साधन सम्बन्धी अभिमुखिकरण भएको ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा न्यूनतम सेवा मापदण्डका साधनहरुको प्रयोग भएको ।
- न्यूनतम सेवा मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका अनुसार न्यूनतम सेवा मापदण्डको कार्यान्वयन भएको
- सबै स्वास्थ्य संस्थामा न्यूनतम सेवा मापदण्ड लागू भएको ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नेपाल सरकारको कार्य विधि अनुसार व्यवस्थापन समिति गठन भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको लेखापरिक्षण भएको ।
- एम्बुलेन्स खरिदको लागि बजेट बिनियोजन भएको ।
- एम्बुलेन्स किन्नका लागि आवश्यक प्रक्रियाको शुरुवात अगाडी वढेको ।
- X-ray तथा ultra sound mechine को लागि बजेट बिनियोजन भएको ।
- क्यान्सर, मुटुको भल्भफेर्ने, मृगौला खराब भएको बिरामीलाई नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने औषधी उपचार सहयोगका अतिरीक्त नगरबाट यातायात खर्च स्वरुप प्रति बिरामी रु ५०००। (अक्षरेपी पाच हजार रुपैया) एक पटकका लागि उपलब्ध गराएको ।

➤ सूचना व्यवस्थापन तथा उपयोग

- सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कम्प्युटर जडान भइसकेको ।
- सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ई-हाजिरी तथा CC-TV क्यामरा जडान भइसकेको ।
- नगरपालिकाको सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट स्वास्थ्य सुचनाहरु र मासिक प्रतिवेदन अनलाइ सेवावाट सुचारु गरिएको ।
- नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा ई-आपूर्ति व्यवस्थापन प्रणाली लागु भइ आपूर्ति व्यवस्थापन तथा त्रैमासिक प्रतिवेदन अनलाइ सेवावाट सुचारु गरिएको ।
- RDQA को Protocol अनुसार Data Quality Assessment सवै स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमित रुपमा भइरहेको । .
- स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई HMIS/DHIS2 e-reporting को तालिम दिई, सवै संस्थावाट online reporting सुरु भइसकेको ।

➤ जनशक्ति व्यवस्थापन

- नयनपुर अस्पतालमा १ चिकित्सक सहित दुई जना अ.न.मि. र दुई जना ल्याव टेक्निसियन करारमा र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ र शहरी स्वास्थ्य केन्द्र मा दुई जना अ.न.मि. र दुई जना अ.हे.व. करारमा र वार्थिंग सेन्टर को लागि एक जना अ.न.मि. करार मा व्यवस्था गरिएको छ ।
- सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा स्वीकृत दरबन्दी अनुसारको पदपूर्तिको व्यवस्था गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरु तथा अन्य कर्मचारीहरुको को तथ्यांक संकलन भएको ।
- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय समायोजन वाट आएका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई स्वास्थ्य संस्थाहरुमा पदस्थापन गरिसकेको

- नगरपालिका स्तरको स्वास्थ्य सम्बन्धि निर्णयमा स्वास्थ्यकर्मीको अर्थपूर्ण सहभागीता रहेको ।

९.२ विद्यमान समस्या तथा चुनौतिहरु

➤ भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसारको स्वास्थ्य संस्थाहरुको भवनहरु नहुंदा सेवा प्रवाहमा असर परेको र चौविसै घण्टा आपत्कालिन सेवा दिन समस्या भएको ।
- नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसारको खोप तथा गाउँघर क्लिनिकको व्यस्थित ठाउँ तथा भवन नहुंदा सेवा सन्चालन समस्या भएको ।

➤ औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन

- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसारको औजार तथा उपकरणहरु नहुंदा नियमित सेवा सन्चालनमा समस्या भएको ।
- केन्द्र तथा प्रदेश सरकारवाट आउने औषधिहरु समयमै नआउने र आउदा पनि प्रयोग गर्ने मिति कम समय भएको आउने ।

➤ प्राथमिकताका कार्यक्षेत्रहरु

- भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार
- नियमित अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा समिक्षा ।
- न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसारको औजार तथा उपकरणहरुको व्यवस्थापन ।

- जेष्ठ नागरिक, अपांग, महिला तथा वालवालिकालाई लक्षित गरि एकिकृत स्वास्थ्य सेवा शिविर सन्चालन तथा व्यवस्थापन ।
- शहिद परिवार, घाइते तथा अपाङ्गता भएका र बिपन्न परिवारलाई शःशुल्क सेवामा बिशेष सहूलियत/छुट सहितको स्वास्थ्य उपचारको ब्यबस्था ।
- नगर क्षेत्रमा एउटा ब्लड बैंक स्थापना गर्न पहल तथा व्यवस्थापन ।
- विशेष जोखिममा रहेका समुह (गर्भवती, सुत्केरी, सुनौलो १००० दिन भित्रका वालवालिका र किशोरी) हरुको घर दैलो मै गई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न प्रत्येक वाडमा रोमिंग नर्सिंग कर्मचारी व्यवस्थापन ।
- Zero Home Delivery नीति सफल बनाउन नगर स्तरमा एम्बुलेन्स खरिद गरि निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा Delivery को लागि कार्यन्वयन तथा व्यवस्थापन ।
- समुदायमा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच नभएका तथा सेवा वाट टाढा रहेका समुह (दलित, जनजाती, शहिद परिवार, घाइते, अपाङ्गता र बिपन्न परिवार) लाई सेवाको पहुँच पुर्याउन social Mapping तथा Tracing कार्यक्रम सन्चालन ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १. नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मी हरुको नामावली

सि.न.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम /ठेगाना	पद	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	स्वास्थ्य शाखा धनगढीमाई नगरपालिका, सिरहा	जनस्वास्थ्य अधिकृत	विलट नारायण राय	९८५२८ ३२०५१
२		सि.अ.न.मि.	विणा कुमारी राई	९८४२९४९२३४
३		सि.अ.हे.व.	सुरैत चौधरी	९८४२८३९१०९

४		सि.अ.हे.व.	रामनारायण यादव	९८४२८९५१८८
५	नयनपुर अस्पताल, धनगढीमाई न.पा.-९	मेडिकल अधिकृत	डा. राधे श्याम शर्मा	९८२३२७८८५७
६		सि.अ.हे.व.	सुर्य नारायण यादव	९८४२८२७४५१
७		हेल्थ असिस्टेन्ट	देनेश महारा	९८४२८६४२०४
८		हेल्थ असिस्टेन्ट	संजय कुमार यादव	९८१४७४८६२४
९		अ.हे.व.	देव नारायण महतो	९८४२८४६९१५
१०		अ.न.मि.	लक्ष्मी कुमारी सिंह महतो	९८१९६२५२१८
११		अ.न.मि.	उषा कुमारी महारा	९८१९७९१४३०
१२		अ.न.मि.	अम्बिका यादव	९८२४७९५०९१
१३		सि. अ.न.मि.	पार्वती राई	
१४		ल्याव टे.	सन्ध्या लामा	९८४४१२२२४६
१५	फुलकाहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी, धनगढीमाई न.पा.	सि.अ.हे.व.	विशेश्वर प्रसाद यादव	९८६१५७६१४९
१६		हेल्थ असिस्टेन्ट	प्रकाश कुमार परियार	९८१७७१२६३७
१७		अ.हे.व.	चित्र वहादुर कार्की	९८६१९८४५७२
१८		अ.न.मि.	पिंकी यादव	९८१९९८१५४४
१९		सि.अ.हे.व.	कृष्ण प्रसाद सिंह	९८४२८५९०७५

२०		सि. अ.न.मि.	विनिता अधिकारी	
२१	अयोध्या नगर स्वास्थ्य चौकी, धनगढ़ीमाई नगरपालिका	जनस्वास्थ्य निरिक्षक	सिया राम महतो	९८४२९२५२९०
२२		हेल्थ असिस्टेन्ट	शिव नारायण दास	९८४४२४०४२९
२३		अ.हे.व.	रामनारायण महतो	
२४		सि. अ.न.मि.	तारा कुमारी ठाकुर	९८१५७६५२५६
२५		अ.न.मि.	जीवक्ष कुमारी राई	९८१३०२३८५१
२६		अ.न.मि.	गायत्री कुशवाहा	
२७		विष्णुपुर कट्टी स्वास्थ्य चौकी, धनगढ़ीमाई नगरपालिका	सि.अ.हे.व.	अमर सिंह चौधरी
२८	हेल्थ असिस्टेन्ट		शैलेन्द्र शिंह	९८४२४३६५१६
२९	अ.हे.व.		सरिता लिम्बु	९८१५३३०५०७
३०	सि. अ.न.मि.		गोमा श्रेष्ठ	९८४२४३६५१६
३१	अ.न.मि.		सुनिता थापा	९८४२८२८७६२
३२	ल्याव.टे.		राकेश राय	९८१७७३१५७७
३३	हनुमाननगर स्वास्थ्य चौकी, धनगढ़ीमाई नगरपालिका	हेल्थ असिस्टेन्ट	सलिना कुमारी महतो	९८१९९६५३६३
३४		हेल्थ असिस्टेन्ट	राम शंकर चौधरी	९८१३४९९७०३
३५		अ.हे.व.	राज किशोर चौधरी	९८१९७६७५२६
३६		सि. अ.न.मि.	इन्द्र कुमारी चौधरी	९८०४७१०३८७
३७		अ.न.मि.	उषा कट्टेल	९८१९७११४९९५

३८	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी, धनगढीमाई नगरपालिका	सि.अ.हे.व.	रामविलाश चौधरी	९८४२९६५४९१
३९		हेल्थ असिस्टेन्ट	सन्तोष कुमार ठाकुर	९८१५७०२६९६
४०		हेल्थ असिस्टेन्ट	विनय कुमार शाह	९८४२८३९४३२
४१		अ.न.मि.	सुनिता यादव	
४२		अ.हे.व.	कुलदेव यादव	९८०७७२०७७४
४३		सि. अ.न.मि.	मानकी कुमारी महतो	९८१४७६७३२५
४४		सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र वाड न.१४, धनगढीमाई न.पा.	अ.हे.व.	राम यादव
४५	अ.न.मि.		अन्जु लामा	९८६९३११४८५
४६	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र -१३, धनगढीमाई न.पा.	अ.हे.व.	कुमार लम्साल	९८१३१८०२७०
४७		अ.न.मि.	रन्जु लामा	९८१३०२२४५१

अनुसुची २. नगरपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गत कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका हरुको नामावली

सि.न.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविहरुको नाम	वाड न
१	हनुमान नगर स्वास्थ्य चौकी	देवन्सी चौधरी	३
		सुजिता कुमारी चौधरी	३
		सकुन्तला शाह	३

		सांझा चौधरी	३
		इन्दिरा यादव	३
		शान्ति शाह	३
		रिना कुमारी चौधरी	३
		अनिता राय	३
		सुर्यकला सदाय	३
२	फुलकाहाकट्टी स्वास्थ्य चौकी	प्रमिला देवि मण्डल	६
		माया देवि कुशवाहा	६
		वेचानी देवि चौधरी	६
		शान्ति देवि यादव	५
		निर्मला देवि सिंह	५
		शान्ति देवि चौधरी	४
		धनमन्ती देवि यादव	४
		रमा देवि महतो	४
३	भवानीपुर स्वास्थ्य चौकी	चन्द्र कला राय	२
		सुनिता वि.क.	२
		आशा शाह	२
		असिया वि.क.	२
		विष्णु देवि निरौला	२
		लालो देवि कर्ण	१
		कोशीला देवि महतो	१
		रेखा महतो	१
		विन्दा चौधरी	१
४	विष्णुपुरकट्टी स्वास्थ्य चौकी	रंजिता न्योपाने	१३

		नैना कुमारी काफले	१३
		रत्न जगी मगर	१४
		शान्ति लुईटेल	१३
		सम्झना श्रेष्ठ	१२
		जानुका आचार्य	१२
		आन्पूर्ण डोटेल	१२
		रत्न मन्जरी हमाल	१२
		विमला महतो	१२
५	अयोध्यानगर स्वास्थ्य चौकी	अन्जली लामा	८
		विना सिंह	७
		सावित्री शर्मा	८
		मंजु महतो	८
		धनमाया तामांग	८
		विना कर्ण	८
		राम परि यादव	७
		फुलकुमारी महतो	७
		सुमित्रा यादव	७
		रेणु महत	७
		मिरा महतो	८
		६	नयनपुर अस्पताल
इन्दिरा श्रेष्ठ	१०		
उषा श्रेष्ठ	११		
सिता यादव	११		
पशुपति भट्ट	११		

	अनु अधिकारी	९
	शान्ति लामा	९
	मिना लामा	९